

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

Н. В. Заєркова

РАННЄ ВТРУЧАННЯ: ЛОГОПЕДИЧНИЙ АСПЕКТ 110

О. В. Затинайко

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЇ, ВИКЛИКИ
ТА ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ 112

Д. О. Заяц, Г. В. Супрун

ФОРМУВАННЯ СЛУХОВОГО ГНОЗИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ
ЛОГОРИТМІКИ 114

А. Ю. Здерчук

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ З ОПОРОЮ НА
АВТОРСЬКУ ІНТЕРАКТИВНУ МЕТОДИКУ «ЧАС» 116

Н. Г. Іваненко, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 119

С. Т. Ільченко, Н. М. Бабич

ДІАГНОСТИКА ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У
ДІТЕЙ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 121

Ю. В. Ільченко, В. А. Литвиненко

ЗАСОБИ ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОГО
ДИХАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 123

С. Г. Іроні, Т. В. Скрипник

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБУ «КЛАСНИЙ ЧАРІВНИК» ДЛЯ РОЗВИТКУ
КОМАНДНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ ТА ЇХНІХ ОДНОЛІТКІВ ... 125

Є. Р. Кадирова, Г. І. Васильєва

СИСТЕМА РОБОТИ НАД БАЙКАМИ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО
ЧИТАННЯ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 127

В. А. Калюжна, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ 129

Т. Д. Кравченко, В. А. Литвиненко

РОЗВИТОК АКТИВНОГО СЛОВНИКА У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ В ІГРОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ 131

К. С. Кравчук, М. С. Овчаренко, С. О. Логвиненко

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ
УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 133

Н. Г. Іваненко, м. Київ
nhivanenko.fpsrso24m@kubg.edu.ua
О. П. Таран, м. Київ
op.taran@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Комунікація є важливою умовою продуктивного психічного розвитку дитини дошкільного віку. Динамічне сучасне життя вимагає від дитини вміння взаємодіяти з дитячим колективом, бути готовим до адаптування до нових умов, мислити творчо. Особливо актуально це для дітей старшого дошкільного віку, адже їм буде потрібно, через певний час, змінити звичний дитячий колектив у закладі дошкільної освіти та залучитись до учнівського колективу в початковій школі. Спілкування в цьому віці виступає як один зосновних засобів реалізації завдання адаптації дитини до нових умов. Від рівня розвитку комунікативних умінь і навичок буде залежати не лише навчальна діяльність, а й життя дитини в цілому [1].

Проблеми розвитку комунікативних навичок у дітей з мовленнєвими труднощами вивчали: Н. Бабич, І. Баранець, А. Богуш, О. Гончарук, М. Шеремет тощо. Вчені вказували на такі загальні труднощі як зниження потреби у спілкуванні, нерозуміння зверненого мовлення, запізнення формування комунікативних функцій, неухважність до висловлювань інших.

З метою вивчення стану комунікативних навичок у дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами було проведено дослідження, яке здійснювалося за авторською методикою діагностики комунікативних навичок у дітей старшого дошкільного віку, що ґрунтується на вимогах базового компоненти дошкільної освіти щодо комунікативної компетентності [2]. Методика складається п'яти діагностичних завдань, а саме: 1) розрізнення емоцій в комунікативних ситуаціях (диференціація емоцій та розуміння змісту комунікативних ситуацій); 2) «Чарівний острів» (здатність дитини до конструктивної взаємодії з однолітками); 3) «Допоможи мені побудувати» (здатність підтримувати партнерські стосунки); 4) «Чи хочу я ділитися?» (здатність узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися); 5) «Маленькі журналісти» (здатність до діалогу у формі запитань та відповідей). До дослідження було долучено 10 дітей з ЗНМ (за висновками ІРЦ) старшого дошкільного віку (6 років). Дослідження здійснювалося на базі ЗДО №2 «Дюймовочка» Яготинської міської ради. На констатувальному етапі дослідження визначено стан сформованості комунікативних навичок у дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами.

Основними критеріями оцінювання є міра ініціативності та залученості дитини до комунікації. Кожне діагностичне завдання має мету, умови проведення,

інструментарій, інструкцію для дослідника, інструкцію для дітей та систему оцінювання.

За результатами констатувального експерименту виявлено, що високий рівень сформованості комунікативних навичок дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ показали 20% учасників дослідження, середній – 30%, низький – 50%. Зокрема, в ході даного дослідження нами було виявлено, що більшість досліджуваних (60%) мають труднощі з розпізнаванням і вербалізацією емоцій, що засвідчує низький рівень розвитку емоційної компетентності. Завдання, спрямовані на формування уміння слухати та враховувати думку однолітків, успішно виконали лише 30% дітей, тоді як 70% показали низькі результати.

У дітей з високим рівнем розвитку комунікативних навичок спостерігається бажання самостійно вступати в контакт з однолітками та дорослими, підтримувати діалог, послідовно висловити свою думку, чітко передає зміст, ставити запитання, звертатися по допомогу та пропонувати її іншим. Діти із середнім рівнем розвитку комунікації проявляють зацікавленість у спілкуванні, але їхня активність нестійка, залежить від ситуації, емоційного стану та підтримки дорослого. У дітей з низьким рівнем комунікативних навичок виявляються значні труднощі у встановленні контакту: вони не завжди розуміють що треба виконувати і не бажають спілкуватися, потребують багаторазового повторення інструкцій, жестової або емоційної підказки, часто залишаються пасивними у виконанні завдань, а лише цікавляться маніпуляціями з предметами. В багатьох дітей наявні поведінкові порушення, які значно ускладнюють проведення дослідження і йде дуже багато часу тільки на те, щоб всіх заспокоїти і налаштуватися далі на роботу. Зацікавити вдається на невеликий період часу, після чого активність у дітей знижується і з'являється не бажання виконувати завдання. Діти агресивно реагують на зауваження або прохання.

Отже, результати констатувального експерименту засвідчили, що рівень сформованості комунікативних навичок дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ є недостатнім і потребує цілеспрямованої корекційно-розвиткової роботи. Важливо враховувати особливості кожної дитини, так і загальні закономірності розвитку комунікативних процесів.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2021 р. № 33 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0033729-21#Text>
2. Тарарак Н., Шевченко Н. Умови формування комунікативних умінь і навичок у дітей старшого дошкільного віку. *Міжнародний науковий журнал. Грааль науки*. 2024. №36. С.401-404.